

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

[Svenska, A. N. P. R.]

Statsrådet
Acta

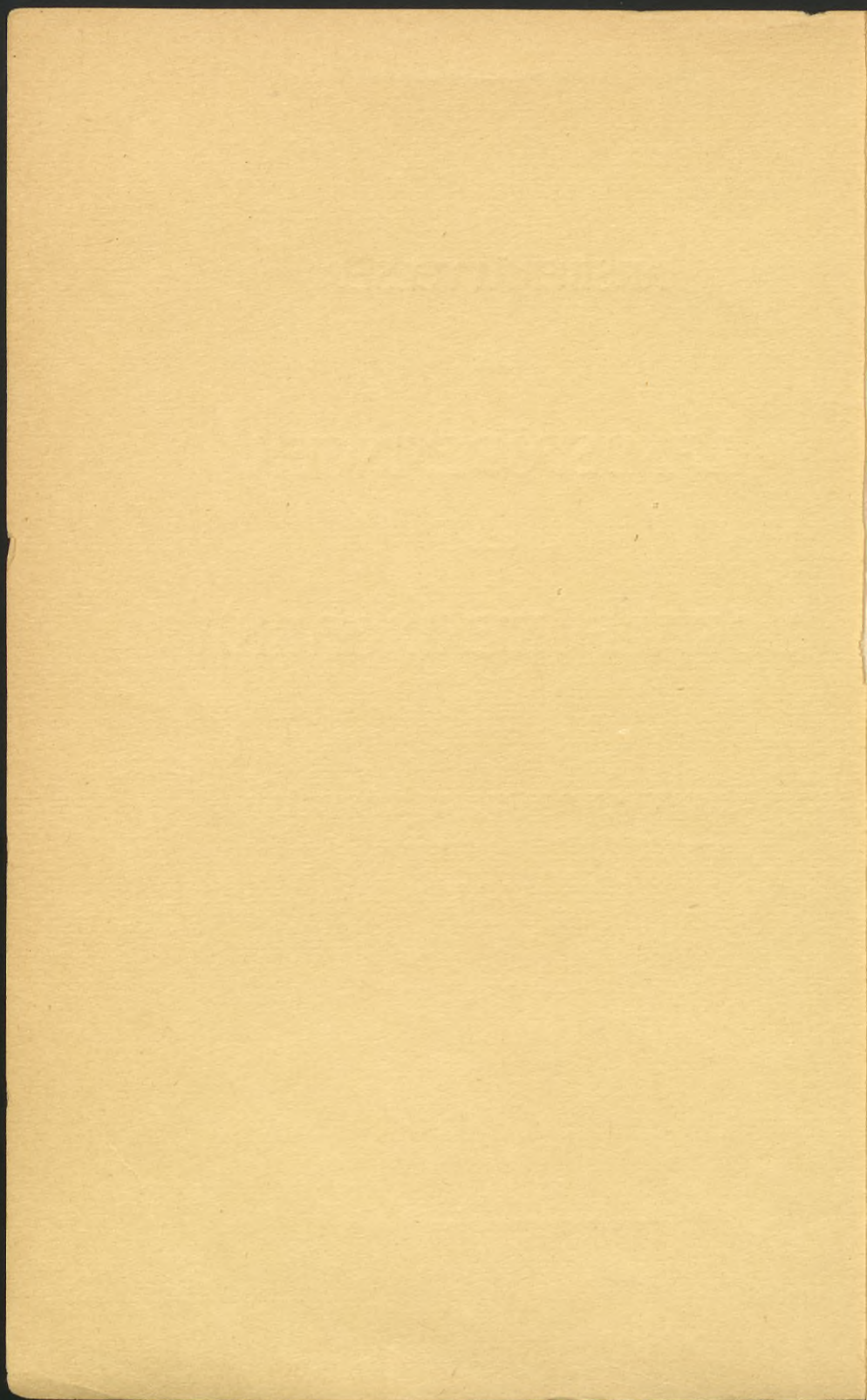
ÅRSBERÄTTELSE
FÖR
LANDSFÖRENINGEN
OCH
LOKALFÖRENINGARNA
FÖR
KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1904

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI
1905.

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN

OCH

LOKALFÖRENINGARNA

FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1904

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI
1905.

t
1
s
t
s
s
.
a
1
t
2
-
Förenin-
gar bildas.
s
.
1
t
-
.
y

*Kvinnor-
nas arbete
börjar.*

FRSHEATTEL SEK

LANTSK ÖRENINGEN

FÖR ALL ÖRENINGARNA

STÄMMA DEN 12 DE JUNI 1904

104

Centralstyrelsens

för

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt

första årsberättelse.

1904.

Den svenska kvinnans offentliga arbete för politisk rösträtt kan sägas datera sig från våren 1902. Visserligen hade redan tre år förut Fredrika Bremer-förbundets styrelse petitionerat hos regeringen, men denna petition ledde icke till någon åtgärd. Att något allmänt eller lifligt intresse för frågan fanns bland Sveriges kvinnor visste man ej, förr än hr C. Lindhagen 1902 i riksdagens Andra kammare väckte motion om politisk rösträtt för kvinnan. Inom kort utlystes i Stockholm det ena mötet efter det andra, alla till trängsel besökta af tusentals kvinnor. Diskussionen vid dessa möten vittnade om, att tiden nu var inne för kvinnorna att upptaga arbetet för den fråga, hvilken de ansågo som en af de viktigaste både för samhället och sig själfva.

*Kvinnor-
nas arbete
börjar.*

Följden af mötena blef, att Sveriges första förening för kvinnans politiska rösträtt bildades i Stockholm 4 juni 1902. Redan vid denna tidpunkt insåg man klart, att rörelsen måste spridas genom förenings bildande öfver hela landet och dessas inbördes sammanslutning, om kvinnornas sträfvan skulle leda till målet. Snart bildades föreningar i Göteborg, Helsingborg och Lund, men då det för tillfället tycktes stanna därvid, företog fru Ann Margret Holmgren 1903 och 1904 flera föredragsresor för att sprida intresset i nya kretsar. Nya föreningar bildades i Arboga, Eksjö, Engelholm, Eslöf, Falkenberg, Gäfle, Gellivare, Halmstad, Hernösand, Hudiksvall, Indal,* Karlskrona, Karlstad, Landskrona, Linköping, Malmö, Mariestad, Norrköping, Nyköping, Ronneby, Skara,

*Förenin-
gar bildas.*

---

* Utan föregående föredrag.

Sundsvall, Söderhamn, Umeå, Uppsala, Varberg, Vestervik, Vänersborg, Växjö, Örebro och Östersund.*

Landsförening bildas.

Tidigt följande år (1903) utfärdade F. K. P. R. i Stockholm inbjudan till de dåvarande sju kvinnliga rösträttsföreningarna att sända ombud till ett möte i hufvudstaden 26—27 mars för att utarbeta en plan till sammanslutning mellan de enskilda föreningarna. Efter grundlig diskussion bland de från Stockholm, Göteborg, Uppsala, Lund, Nyköping och Gäfle utsända ombuden antogs interimsstadgar för "Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt", hvilka skola gälla till hösten 1906.

Centralstyrelsen och dess verkställande utskott.

Landsföreningens styrelse, den s. k. Centralstyrelsen, består af en medlem från hvarje förening, utom från Stockholms, som har rätt att välja tre, hvilka utgöra Centralstyrelsens verkställande utskott och tillika äro Landsföreningens ordförande, sekreterare och kassaförvaltare. Genom skriftlig omröstning mellan Centralstyrelsens medlemmar valdes fröken Anna Whitlock till ordförande, fru A. M. Holmgren till sekreterare och fröken Gertrud Adelborg till kassaförvaltare för år 1904.

Vid årets utgång hade samtliga föreningar (35 stycken) anslutit sig till Landsföreningen.

Verkställande utskottet (V. U.) inträdde 1 jan. 1904 i utövande af sin funktion. Under årets lopp har V. U. haft 21 sammanträden och utsändt 10 cirkulär med frågor, förslag och meddelande till Centralstyrelsens öfriga medlemmar. Efter svaren på dessa cirkulär har majoritetens vilja afgjort alla beslut.

Endast vid ett tillfälle af någon betydelse har V. U. — på grund af ärendets brådskande beskaffenhet — begagnat sitt i stadgarne gifna bemyndigande att i utomordentliga fall besluta och handla i Landsföreningens namn utan den öfriga Centralstyrelsens hörande. V. U. hade nämligen länge väntat på anmodan från Berlin eller från Svenska kvinnornas nationalförbund att utse lämplig person att hålla föredrag i svenska kvinnornas rösträttsfråga vid den af de tyska kvinnornas nationalförbund anordnade kvinnokongressen i Berlin 13—19 juni. Men förfrågan inkom så sent, att talare genast måste anmälas, om plats för ett föredrag skulle kunna beredas. V. U. vidtalade då d:r Lydia Wahlström att representera Landsföreningen och att på mötet framföra den kvinnliga rösträttsrörelsen i Sverige, hvilket uppdrag hon åtog sig mot ett mindre reseunderstöd.

Från Amerika ingick till V. U. direkt meddelande om att en internationell rösträttskongress skulle äga rum i Berlin 3—4

* I Uddevalla bildades förening i febr. 1905 efter föredrag af fröken E. Rodhe, i Karlshamn i febr. 1905 efter föredrag af fru A. Tønning.

juni 1904 i ändamål att avvägbringa ett förbund mellan rösträttsintresserade kvinnor öfver hela jorden. Hvarje land — stort eller litet — där en kvinnlig rösträttsrörelse funnes, ägde rätt att sända intill sex representanter och sex suppleanter, hvilka tillsammans förfogade öfver 6 röster. Till Landsföreningens representanter vid denna kongress utsåg Centralstyrelsen fil. lic. fröken Hilma Borelius (Lund), fru Frigga Carlberg (Göteborg), fru Anna Bugge-Wicksell (Lund), fru Agda Montelius (Stockholm), fröken Jenny Wallerstedt (Linköping) och fröken Gerda Meyerson (Stockholm).*

Fröken Borelius, som önskade närvara vid Centralstyrelsens möte i Göteborg 9—10 juni, kunde af detta skäl icke resa, och fröken Meyerson blef förhindrad. Då representanterna alltså endast blefvo fyra, men rösternas antal var sex, afgjordes genom lottning, att fruarna Montelius och Carlberg skulle disponera två röster vardera. Centralstyrelsen bemyndigade de delegerade att underteckna stadgarna (den s. k. konstitutionen) för det föreslagna världsförbundet, så vida representanterna voro eniga om, att Landsföreningens inträde i förbundet vore önskvärdt.

Val af representanter till Berlinkongressen och dessas be- bemyndigande.

Fru Frigga Carlberg hade åtagit sig uppdraget att på kongressen hålla föredrag på engelska om "*arbetet för kvinnans politiska rösträtt i Sverige*" och fru Anna Bugge-Wicksell på tyska om "*den svenska kvinnans kommunala rättigheter och hur hon använt dem*".

V. U. hade utarbetat en kort redogörelse på engelska och tyska om arbetet för kvinnans politiska rösträtt i Sverige från 1884, afsedd att utdelas på kongressen.

Med anledning af hr C. Lindhagens motion om skrifvelse till k. maj:t angående utredning om villkoren för kvinnans politiska rösträtt har Centralstyrelsen tillställt motionären följande resolution:

Resolution till hr Lindhagen.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, som omfattar 29 lokalföreningar med tillsammans omkring 4,000 medlemmar, uttalar en liflig tacksamhet till herr Carl Lindhagen och hans medmotionärer i Andra Kammaren för att de fäst riksdagens uppmärksamhet på den stora frågan om kvinnans politiska rösträtt.

Vi kräfvä denna rösträtt:

därför att vi äro laglydiga och direkt eller indirekt skattdragande medborgare;

därför att samhället för sin sunda utveckling behöfver samverkan af kvinnans och mannens krafter;

därför att erfarenheten från de länder, där kvinnorna en längre tid haft politisk rösträtt, varit uteslutande gynnsam;

* D:r Lydia Wahlström valdes först, men blef förhindrad att bevista mer än den senare af kongresserna.

därför att svenska kvinnor ådagalägga ett kraftigt växande intresse för samhälleligt arbete. Deras insats på de verksamhetsfält, dit de hafva tilltråde, är så stor, att samhället ej kunde undvara den;

därför att de i och utom detta arbete djupt känna bristen på politiskt inflytande, hvarför kvinnornas fördran att erhålla politisk rösträtt blir för hvarje dag på en gång intensivare och mer omfattande.

Vi uttala *därför* vår förhoppning, att riksdagen måtte besluta att hos k. maj:t anhålla om utredning och förslag i fråga om beredande af politisk rösträtt åt Sveriges kvinnor.

Centralstyrelsen för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Centralstyrelsens första års-
styrelsens juni i Göteborg. På ansökan af V. U. hade k. järnvägs-
styrelsen beviljat nedsättning i biljettpriset för mötesdeltagarna.
Icke mindre än 17 föreningar voro representerade, nämligen
Engelholms af fru Sofi Lindstedt, Falkenbergs af fru Eliza Björck,
Gäfles af fru Anna Björk, Halmstads af fröken Anna Ljungberg,
Helsingborgs af fru Kristina Borg, Hudiksvalls af fröken Ebba
Sundholm, Landskronas af fröken Gunhild Linder, Linköpings af
fru Willy Sjödin, Lunds af fil. lic. fröken Hilma Borelius, Norrköpings af fru Maria Nordenson, Ronnebys af fru Augusta Tonning, Skaras af fru Jenny Velander, Stockholms af fröken Anna Whitlock, fröken Gertrud Adelborg och fru A. M. Holmgren, Sundsvalls af fröken Frida af Sandeberg, Söderhamns af fröken Maria Larsson, Varbergs af fröken Vilhelmina Malmström och Växjö af fröken Marie Mems.

Mötena, som ägde rum i Göteborgs Högre Samskolas lokal, voro enskilda på f. m. och offentliga på e. m. Programmet var uppgjort genom skriftlig omröstning af Centralstyrelsen.

Fröken Anna Whitlock hälsade deltagarne välkomna, hvar efter första ämnet på programmet, uppställt af F. K. P. R. i Växjö, inleddes af ordf. i F. K. P. R. i Sundsvall, fröken Frida af Sandeberg. Frågan gällde, huruvida någon annan än centralstyrelsemedlemmar skulle kunna få representera en lokalförening vid Centralstyrelsens årsammanträde, ett ytterst viktigt spörsmål, som framstälts till V. U. af flera föreningar. V. U. hade uttalat som sin mening, att då stadgarne intet säga om suppleant för centralstyrelsemedlem, val af sådan icke kunde anses giltigt. Inledarinnan kritiserade den nuvarande ordningen såsom synnerligen ogynnsam för föreningarna, hvori flertalet under diskussionen instämde. Centralstyrelsen ansåg sig dock ej äga rätt att ändra stadgarna före 1906 års revision, men uttalade sig för sådan fram-

tida ändring i dem, att suppleantval måtte verkställas af lokal-förening samtidigt med val af centralstyrelsemedlem.

Efter diskussion om andra föredragsämnet — om bästa sättet att erhålla föreläsare till föreningarna —, uppställt och inledt af fröken Wilhelmina Malmström, ordförande i F. K. P. R. i Varberg, uttalade styrelsen sig för önskvärdheten af att föreningarna sammanslöto sig för anskaffande af föreläsningar.

Första aftonens offentliga möte öppnades af v. ordf. i F. K. P. R. i Göteborg, fru Elin Sjöstedt, med varmhjärtade, väckande ord. Diskussionen om hur lokalföreningarna bäst skola kunna verka som centra för social upplysning och som medel att göra kvinnornas inflytande gällande i offentliga angelägenheter inleddes af fröken Eva Rodhe, Göteborgs vördade, äldsta kvinnliga förkämpe för kvinnornas deltagande i socialt och kommunalt arbete. Hon betonade, att agitationen för kvinnans politiska rösträtt bör gå hand i hand med arbetet för hennes utveckling till samhällsmedlem, hvartill början borde ske i skolorna. På det varmaste varnade hon för att låta politiska och religiösa meningsskiljaktigheter hindra ett enigt samarbete till samhällets gagn.

En af fröken Rodhe föreslagen resolution angående skrivelser till ecklesiastikministern och till flickskolornas föreståndare rörande samhällslära som undervisningsämne i seminarier och flickskolor antogs af mötet, men lämnades till Centralstyrelsens afgörande.

Fröken Gertrud Adelborg redogjorde för hvad F. K. P. R. i Stockholm gjort för väckande af kvinnornas kommunala och sociala intresse, samt för dess enquête bland landets främste jurister för att utröna, huruvida gift kvinna med egendom under egen förvaltning enligt gällande lag har rätt till egen debetsedel, och om denna berättigar henne till kommunal rösträtt. Svaren hade visat, att meningarna härom voro delade. Denna utredning föranledde härads höfding K. Staaff att väcka motion i Andra kammaren

om rätt för gift kvinna, som har egendom under egen förvaltning, att beskattas medels särskild debetsedel för sig; om skyldighet för henne att själf uppgifva denna egendom; samt att gifta makars inkomster ej vidare må sammanräknas i fråga om medgifvande af bevillningsfritt afdrag och om beräkning af inkomstskatt.

Som bekant biföll riksdagen endast motionens första punkt och beslöt en skrifvelse till K. maj:t med begäran härom.

Vid följande dags enskilda sammanträde inledde fröken A. Whitlock den af fil. kand. Alice Thunberg, styrelsemedlem i F. K. P. R. i Uppsala, väckta frågan om anordnande af föreläs-

ningar i samhällslära för flickskolornas afgangsklasser. Hon talade om den sociala föreläsningkurs, som anordnats för flertalet privat skolers afgangsklass, privatgymnasier, privatseminarier i Stockholm, Normalskolans afgangsklass och Högre Lärarinneseminariet. Hon framlade därjämte de planer, som uppgjorts af Centralförbundet för socialt arbete (C. S. A.) dels för att göra social undervisning i landsortens privatskolor möjlig och dels för att med samma slags undervisning nå lärjungarna i allmänna läroverk i Stockholm. Oaktadt det stora intresse Centralstyrelsen hyste för saken, ansåg sig styrelsen icke kunna bifalla fröken Rodhes hvilande förslag att insända skrivelser till ecklesiastikministern och privatskolornas föreståndare, då man ansåg lämpligast, att initiativet toges af pedagogerna själfva. Fröken Malmströms, ordf. i F. K. P. R. i Varberg, förslag om upprättande af nya föreläsningsbyråer afslogs, och Centralstyrelsen enade sig i stället om följande resolution, som skulle tillställas C. S. A.:

"Centralstyrelsen för F. K. P. R. anholder, att C. S. A. i samråd med Centralbyrån för populära föreläsningar i Stockholm ville benäget åtaga sig att skaffa föreläsare eller föreläsningar i sociala och politiska ämnen, hvilka af Centralbyrån för populära föreläsningar på grund af villkoren för statsbidrag ej kunna anordnas."

Önskvärdheten af att närliggande föreningar stöda hvarandra och samarbeta vid anordnandet af föredrag, diskussioner, m. m. framhölls starkt.

Frågan om utgifvande af en prisbillig, månatlig tidskrift för politiska, sociala och etiska frågor, uppställd och inledd af fröken M. Larsson, ordförande i F. K. P. R. i Söderhamn, afslogs dels på grund af att de ekonomiska svårigheterna ansågos för stora, dels emedan Social Tidskrift och Dagny kunde fylla behofvet.

På kvällens offentliga möte talade fru A. M. Holmgren om det önskvärda i att föreningarna förhölle sig strängt neutrala med hänsyn till de politiska partierna, så att kvinnor ur alla läger kunde enas inom dem och samarbeta för det gemensamma målet. Orsaken till föreningarnas snabba tillväxt och framgång såväl som mångsidiga sammansättning ansåg hon till stor del beroende på att föreningarna ej haft någon bestämd politisk färg. Äfven framhölls nödvändigheten af, att föreningarna väckte och underhöll pressens välvilliga intresse för saken.

Om världs- En redogörelse från Landsföreningens representanter vid
förbundet. rösträttskongressen i Berlin, utarbetad af fru A. Bugge-Wicksell, upplästes, af hvilken bl. a. inhämtades, att förhandlingarna öpp-

nats af den 84-åriga miss Susan B. Anthony, den första amerikanska kämpen för kvinnans politiska rösträtt; *att* ett världsförbund bildats under namn af International Woman Suffrage Alliance; *att* stadgarna undertecknats af Sverige jämte Förenta staterna, Tyskland, England och Holland, (till hvilka senare kommit Danmark, Norge och Australien); *att* hvarje land, som anslutit sig till alliansen, hade rätt att till dess möten, som skola hållas hvar femte år, sända intill sex representanter, disponerande sex röster; *att* årsavgiften för de länder, hvilkas rösträttsorganisation omfattade mer än 2,500 medlemmar, var 10 dollars (omkring 37 kronor); *att* enskild person, som ville betala 5 dollars årligen, kunde bli hedersledamot i alliansen, få alla dess publikationer och åtnjuta samma förmåner som de delegerade med undantag af rösträtt; *att* en kommitté af 6 personer tillsatts för att bestämma angående ett internationellt föreningsmärke, som kunde bäras af alliansens medlemmar. (I denna kommitté invaldes bl. a. fru A. Montelius med fröken J. Wallerstedt som suppleant); *att* till ordförande i alliansen valts mrs Carrie Chapman Catt, New York, till första v. ordförande d:r jur. Anita Augspurg, Hamburg, till andra v. ordförande mrs Millicent Fawcett, London, till sekreterare Rachel Foster Aveny, Schweiz, till första biträdande sekreterare d:r Kate Schirmacher, Paris, till andra biträdande sekreterare Johanna Naber, Amsterdam, till skattmästare miss Rodger Cunliffe, London, (sedan fruarna Montelius och Carlberg afsagt sig valet till denna befatning).

Slutligen lämnade Centralstyrelsemedlemmarna korta intressanta redogörelser för sina förenings verksamhet, deras olikartade svårigheter och framgångar.

Fröken Jenny Wallerstedt har sedermera insändt rapport om, *att* kommittén för föreningsmärke haft fyra sammanträden i Berlin; *att* de förslag och ritningar, som då förelågo, ansetts olämpliga; *att* på hennes förslag frågan uppskjutits, tills någon nations landsförening lyckats anskaffa ett konstnärligt förslag, som kunde tillvinna sig majoritetens erkännande. Nyligen har V. U. mottagit underrättelse om att dessa förslag skola insändas senast 1 april 1905.

Centralstyrelsens första årsmöte lämnade enligt allas mening det bästa minne. Diskussionerna voro intressanta och utbytet af meningar och erfarenheter ömsesidigt väckande. Tack vare F. K. P. R:s i Göteborg stora gästfrihet blef samvaron mellan deltagarne den allra angenämaste.

Centralstyrelsen har beslutat Landsföreningens anslutning till C. S. A.

Centralstyrelsens medlemmar under 1904 voro följande:

Arboga	* Fröken Carolina Falk.
Eksjö	* Fröken Elisabeth Sandstedt.
Engelholm	* Fru Sofi Lindstedt.
Eslöf	vakant.
Falkenberg	* Fru Amy Örtenblad.
Gäfle	* Fru Anna Björck.
Gellivare	* Fru Siri Forssell.
Göteborg	* Fru Frigga Carlberg.
Halmstad	* Fröken Anna Ljungberg.
Helsingborg	* Fru Kristina Borg.
Hernösand	Fru Inez Versteegh.
Hudiksvall	* Fröken Ebba Sundholm.
Indal	* Fröken Emilie Löwendahl.
Karlskrona	* Fröken Sigrid Kruse.
Karlstad	* Fru Gerda Hellberg.
Landskrona	* Fröken Gunhild Linder.
Linköping	Fru Willy Sjödin.
Lund	* Fil. lic. Fröken Hilma Borelius.
Malmö	Fröken Naëmi Uddenberg.
Mariestad	* Fru Andriette Florén.
Norrköping	Fru Maria Nordenson.
Nyköping	* Fru Sophie Boström.
Ronneby	* Fru Augusta Tonning.
Skara	* Fru Jenny Velander.
Stockholm	Fröken Anna Whitlock.
"	Fröken Gertrud Adelborg.
"	Fru Ann Margret Holmgren.
Sundsvall	* Fröken Frida af Sandeberg.
Söderhamn	* Fröken Maria Larsson.
Umeå	* Fröken Ingeborg Öqvist.
Uppsala	* Fru Ellen Hagen.
Varberg	Fru Elin Linder.
Vestervik	* Fru Gerda Assarson.
Vänersborg	* Fru Fanny Wikström.
Växjö	* Fil. d:r Fru Gulli Petrini.
Örebro	Fröken Vienna Mesterton.
Östersund	Fru Hildur Kramer-Hallström.

Vi ha här endast kunnat uppdraga några konturer af Centralstyrelsens för Landsföreningen verksamhet under dess första

* Äfven föreningsordförande.

arbetsår. Utrymmet tillåter oss ej att gifva någon bild af det nät af trådar, som öfverför idéer och impulser från den ena föreningen till den andra. V. U. tjänar därvid än som växelstation, än som drifkraft.

Till sist bör framhållas den glädjande enighet i samarbetet, som oafbrutet rådt mellan föreningarna och Centralstyrelsen, inclusive dess verkställande utskott, hvarigenom det mödosamma arbetet i hög grad underlättats. Med ömsesidigt förtroende har man tillmötesgått hvarandra och aldrig förlorat ur sikte det stora gemensamma målet — *politisk rösträtt för alla svenska kvinnor.*

Med kvinnornas kraf på politisk rösträtt har helt naturligt följt ett större intresse för kommunala angelägenheter, hvilket visat sig bl. a. däri, att kvinnorna mer än förr begagnat sin kommunala rösträtt. De flesta kvinnliga rösträttsföreningar ha nedlagt ett icke obetydligt arbete i och för kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigevalen. De ha hvar på sin ort ur vallängderna tagit reda på, hvilka kvinnor, som äga kommunal rösträtt, och till dessa utsändt praktiska cirkulär med uppmaning att rösta, upplysningar om antalet röster, som vederbörande förfogar öfver, uppgift om tid och lokal för valet, formulär till fullmakt o. s. v. På åtskilliga ställen ha kvinnorna hållit valmöten. I flera städer ha kvinnorna först 1904 personligen begagnat sig af sin kommunala rösträtt.

Kvinnans deltagande i de kommunala valen.

Af de 35 föreningar för kvinnans politiska rösträtt, som under 1904 varit i verksamhet, ha 28 insändt uppgifter om antalet röstberättigade och röstande kvinnor; endast 7 ha antingen ingenting gjort för saken eller icke meddelat V. U. resultatet af sin verksamhet. Det bör påpekas, att flera af dessa föreningar bildats så sent på året, att något arbete för kvinnornas deltagande i de kommunala valen ej varit möjligt. V. U. har sammanställt de inkomna upplysningarna i medföljande tabell och af utrymmesskäl borttagit de närmare uppgifterna ur de enskilda rösträttsföreningarnas berättelser. V. U. hade hoppats, att tabellen öfver kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigevalen skulle komma att äfven innehålla uppgift, dels om antalet röster, som kvinnorna på olika orter förfoga öfver, dels om de af dem afgifna röstetalen, men det statistiska materialet har influit så pass ofullständigt, att vi för detta år måst afstå därifrån, men hoppas att nästa valstatistiska tabell skall komma att upptaga äfven röstetalen.

	Röstberättigade kvinnor	Röstande kvinnor (1904)	% af röstande kvinnor
Arboga	136	25	18,4
Engelholm	120	14	11,7
Gäfle	800	62	7,8
Göteborg	2,930	348	11,9
Halmstad	360	33	9,2
Hernösand	358	40	11,2
Hudiksvall	205	35	17,1
Indal	28	1	3,6
Karlstad	315	30	9,5
Landskrona	490	47	9,6
Linköping	530	55	10,4
Lund	735	130	17,7
Malmö	2,800	70	2,5
Mariestad	139	14	10,1
Norrköping	1,621	88	5,4
Nyköping	305	36	11,8
Ronneby	136	29	21,3
Skara	132	17	12,9
Stockholm	7,559 *	1,096 *	14,5 *
Sundsvall	640	72	11,3
Söderhamn	247	21	8,5
Umeå	166	26	15,7
Uppsala	900	64	7,1
Varberg	216	17	7,9
Vestervik	212	36	17
Växjö	238	19	8
Örebro	783	45	5,7
Östersund	247	54	21,9

Anna Whitlock.

Landsföreningens ordförande.

Gertrud Adelborg.

Landsföreningens kassaförvaltare.

Ann Margret Holmgren.

Landsföreningens sekreterare.

* 1903 års val.

Kassaförvaltarens rapport.

Räkenskaperna utvisa följande ställning:

Inkomster:

Landsföreningsafgift från lokalföreningarna för 3,650 medlemmar efter 25 öre för hvar och en.....	912: 50	
Räntor	3: 65	
Lån af fröken Anna Whitlock	300: —	
Resebidrag lämnadt af F. K. P. R. i Stock- holm till Landsföreningens representerande vid Berlinerkongresserna.....	100: —	1,316: 15
	Summa kr. 1,316: 15	

Utgifter:

Resebidrag till Landsföreningens representan- ter vid Berlinerkongresserna.....	150: —	
Maskinskrifning och tryckning af cirkulär o. d.	205: 85	
Trycksaker, inköp af motioner m. m.....	12: 30	
Postafgifter	64: 81	
Annonsering	39: —	
Sekreterarearfvode.....	250: —	
Skrifmaterialier	72: 81	
International Woman's Suffrage Alliance (års- afgift för 1904)	37: 30	832: 07
Behållning till år 1905:		
Kontant i kassan	10: 43	
På sparkasseräkning hos Stockholms In- tecknings-Garanti-Aktiebolag.....	473: 65	484: 08*
	Summa kr. 1,316: 15	

Stockholm den 12 mars 1905.

Gertrud Adelborg.

Kassaförvaltare.

Undertecknade, revisorer, som granskat Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt räkenskaper för år 1904, ha funnit dessa förda med god ordning och behörigen verifierade samt öfverensstämmande med kassaförvaltarens rapport, hvarför vi tillstyrka full ansvarsfrihet åt styrelsen och dess kassaförvaltare.

Stockholm 29 mars 1905.

Anna Roos.

Hulda Lundin.

* Från denna behållning afgår den bland inkomster upptagna lånesumman kr. 300: —.

Lokalföreningarnas
för
kvinnans politiska rösträtt årsberättelser.
1904.

1. Arboga.

Medlemsantal 43.

Ordförande: Skolföreståndarinnan fröken *Carolina Falk*.

Föreningen, som bildades i nov. 1904, har endast haft ett konstituerande möte. Styrelsen har utsändt ett cirkulär till stadens alla röstberättigade kvinnor med uppmaning att delta i stadsfullmäktigevalet.

2. Eksjö.

Medlemsantal 36.

Ordförande: Seminarielärarinnan fröken *Elisabet Sandstedt*.

Föreningen, som bildades i december 1904, har ej något att meddela om sin så nyss började verksamhet.

3. Engelholm.

Medlemsantal 61.

Ordförande: Doktorinnan fru *Sofi Lindstedt*.

Föreningen har under år 1904 haft 8 sammanträden af skilda slag. Två offentliga möten ha hållits i Folkets hus. Vid ett af dessa höll fil. dr Lydia Wahlström föredrag öfver ämnet: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?". Vid det andra föreläste fru Sofi Lindstedt om "Settlementsidéen och dess genomförande" (med ljusbilder).

Vid det ordinarie årssammanträdet i Rådhuset hölls föredrag af fru Sofi Lindstedt med diskussion. Dessutom har anordnats

“läse- och samtalsaftnar“, vid hvilka diskussion om kommunala önskemål, såsom läsestuga och klappbryggor förekommit. Styrelsen har petitionerat hos stadsfullmäktige om fritt upplåtande af rum till läsestuga och har sedan haft sammanträden för att ordna denna. Äfven har ett valmöte å rådhuset före stadsfullmäktigevalet hållits. Cirkulär om deltagande i de kommunala valen ha två gånger utsändts.

4. Falkenberg.

Medlemsantal 56.

Ordförande: Doktorinnan fru *Amy Örtenblad*.

5. Gäfle.

Medlemsantal 101.

Ordförande: efter afsägelse af skolföreståndarinnan fröken *Karolina Sjölander*, fru *Anna Björk*.

Föreningen har haft 2 möten; vid det första mötet lämnade fröken K. Sjölander en historik öfver kvinnans sociala och politiska ställning samt meddelade några tankar om det nuvarande kvinnoarbetets betydelse och förpliktelser. Äfven en redogörelse för kvinnosakens ställning vid årets riksdag afgafs. Vid det senare mötet uppmanade ordf., fru Anna Björk, till deltagande i stadsfullmäktigevalet. Föredrag har hållits af fil. d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: “Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?” hvilket mottogs med intresse.

6. Gellivare.

Medlemsantal 42.

Ordförande: fru *Siri Forssell*.

Möten hafva hållits en gång i månaden, växelvis i Malmberget och i Gellivare, med diskussion af åtskilliga ämnen, af hvilka nämnas “Är kvinnans arbete i det kommunala nödvändigt?” “Kvinnans verksamhet i nykterhetssaken“. Riksdagsprotokoll m. m. ha upplästs.

7. Göteborg.

Medlemsantal 424.

Ordförande: Fru *Frigga Carlberg*.

Under år 1904 ha 3 allmänna och 5 styrelsesammanträden varit anordnade. Föreningens verksamhet för året inleddes

den 9 januari med ett tacksamt mottaget föredrag af fil. d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: "Bör kvinnan längre undvaras i det offentliga lifvet?"

Till härads höfding Karl Staaff har med anledning af hans motion i riksdagens Andra kammare rörande gift kvinnas beskattning afsändts en sympatiskrifvelse. Likaledes till borgmästaren Carl Lindhagen en tacksamhetskrifvelse med anledning af hans motion i frågan om politisk rösträtt åt kvinnan. Till stadens och länets 27 riksdagsmän ha äfven aflåtits skrifvelser med anhållan om sympati och välvillig medverkan i denna fråga. Styrelsen har under året tillsändt omkring 500 personer cirkulär, innehållande uppmaning att inträda i föreningen. Hvarje cirkulär har åtföljts af föreningens stadgar samt någon frågan belysande broschyr.

Å årssammanträdet höll fröken Hilma Söderberg, ordf. i F. K. P. R. i Norrköping, ett anslående föredrag om "Solidaritetsens betydelse". Vid samma tillfälle lämnade fru Frigga Carlberg en redogörelse öfver den internationella kvinnorösträttskongressen i Berlin 3—4 juni. Å detta möte beslöts ändring i föreningens stadgar så, att årsafgiften för medlem, som genom utgifter till andra sociala eller ekonomiska föreningar, eller för hvilken genom andra omständigheter erläggande af årsafgiften skulle vara ett hinder för anslutning till föreningen, endast behöfver utgå med den till Landsföreningen stadgade afgiften af 25 öre.

I frågan om kvinnans politiska rösträtt har föreningens ordförande, fru Frigga Carlberg, under året hållit åtskilliga föredrag, dels inom fackföreningar i Göteborg, dels i Helsingborg, Borås och Strömstad, å hvilken sistnämnda plats 20 personer antecknade sig för bildande af förening.

Årets två "stora" händelser för föreningen ha varit Centralstyrelsens möte den 9 och 10 juni samt stadsfullmäktigevalen i december.

Den 20 november anordnades ett diskussionsmöte, hvarvid styrelsens ordförande redogjorde för den kommunala rösträttens innebörd och villkor samt lämnade praktiska anvisningar för dess utöfvande. Ämnet omfattades med stort intresse, och möteslokalen var till trängsel fylld. Redan förut hade till stadens röstberättigade kvinnor utsändts uppmaning, åtföljd af formulär till fullmakt, att vid förestående val af stadsfullmäktige begagna sin rösträtt. Dessutom voro under de första veckorna af december i stadens flesta tidningar införda upprop i samma syfte. Den uppmärksamhet, hvarmed pressen följt kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigevalen, är ett tecken, som varslar godt för framtiden.

8. Halmstad.

Medlemsantal 124.

Ordförande: Seminarieadjunkten fröken *Anna Ljungberg*.

Föreningen har under år 1904 haft 2 ord. och 3 extra sammanträden, af hvilka de senare varit diskussionsmöten. Dessutom har genom föreningens försorg flera föreläsningar hållits, såsom af fil. d.: Lydia Wahlström (Stockholm) öfver ämnet: "Bör vårt offentliga lif längre undvara kvinnan?"; af fru Frigga Carlberg (Göteborg) öfver ämnet: "Några konturer af kvinnans historia"; af fröken Frida Billing, föreningens sekreterare, om "Nykterhetsfrågan" (inledning till diskussion); af fil. lic. Hilma Borelius (Lund): "Några ledande synpunkter för den kvinnliga rösträttsrörelsen"; af doktor Thora Wigardh (Göteborg) af uteslutande kvinnor talrikt besökta föreläsningar öfver ämnet: "Kvinnohygien och barnavård"; inledande föredrag af fru Frigga Carlberg om "Kvinnan och fattigvården". Någon egentlig diskussion kom ej till stånd, enär föreningens medlemmar icke tillräckligt satt sig in i frågan, hvadan ämnet vid ett senare sammanträde upptogs till behandling.

Höstens ord. sammanträde hölls den 22 nov. Därvid förekom redogörelse för centralstyrelsens sammanträde i Göteborg den 9—10 juni samt för landsföreningens och en del af föreningens angelägenheter.

Vid extra sammanträde diskuterades fattigvårdsfrågan. Till detta sammanträde hade inbjudits medlemmar af den frivilliga fattigvården. Resultatet af diskussionen blef, att 37 af föreningens medlemmar ingingo som medlemmar i den frivilliga fattigvården, däraf 14 som aktiva — ett tillskott af arbetskraft, som af fattigvårdsföreningen hälsades med tillfredsställelse.

Före rösträttsfrågans behandling i riksdagen uppvaktade styrelsen samtliga länets riksdagsmän i såväl Första som Andra kammaren med skrivelser; sympatiskrivelser tillställdes motionärerna hrr Sjöcrona, Lindhagen och Staaff.

Föreningen har ifrigt arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

9. Helsingborg.

Medlemsantal 70.

Ordförande: fru *Kristina Borg*.

Genom styrelsens försorg haiva flere föredrag hållits: af prof. J. Ask (Lund) om "Städernas kommunala förvaltning"; af prof. E. Kallenberg (Lund): "Är krafvet på politisk rösträtt för kvinnor

berättigadt?"; af prof. J. Mauritzon (Chicago): "Den svensk-amerikanska kvinnan"; af fru Frigga Carlberg (Göteborg): "Några konturer af kvinnans historia"; af fru Math. Anholm: "Hvarför är social upplysning nödvändig äfven för kvinnor?" Flere diskussionsmöten ha äfven anordnats, t. ex. om "Skolkök", som inleddes af skolköksföreståndarinnan Emilie Bölling; "På hvilka samhälleliga arbetsområden bör kvinnan företrädesvis koncentrera sin verksamhet?", som inleddes af lärarinnan Mat. Wallengren; "Kvinnans makt och ansvar i folkens sedliga lif", inledt af folkskolelärarinnan Ellen Læstadius. Föredragen ha varit intressanta och belysande samt talrikt besökta; diskussionsmötena ha också omfattats med lifligt intresse af föreningens medlemmar.

10. Hernösand.

Medlemsantal 32.

Ordförande: rektorskan fru *Linnea Bucht*.

Den 16 december 1903 sammankommo en del kvinnor, hvilkas intresse för kvinnans politiska rösträtt blifvit väckt genom fru A. M. Holmgrens föredrag i Hernösand i nov. De församlade beslöto att bilda en förening och att vid ett följande möte diskutera och antaga stadgar för densamma. Den 2 mars 1904 ägde detta senare sammanträde rum. Därvid antogos stadgar, som i allt väsentligt öfverensstämde med det af Stockholmsföreningen utarbetade stadgeförslaget.

Konsistorienotarien Albert Carlgren har på uppdrag af föreningen hållit ett föredrag: "Om kvinnans rättsliga ställning enligt svensk lag", hvilket med stort intresse åhördes af närmare 50 kvinnor.

Till stadens röstberättigade kvinnor ha utsändts cirkulär med uppmaning att deltaga i stadsfullmäktigevalen.

11. Hudiksvall.

Medlemsantal 39.

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Ebba Sundholm*.

Efter ett föredrag af fru A. M. Holmgren i Hudiksvall hölls den 3 december 1903 därstädes ett möte med för frågan intresserade kvinnor, och beslöts föreningens bildande samt dess anslutning till Landsföreningen.

Styrelsen har sedan dess sammanträdt 6 gånger och föreningen 3 gånger.

Dessutom har hållits ett diskussionsmöte, hvartill äfven utomstående kvinnor hade tillträde. Där väcktes frågan om, hvad som kunde göras för att få kvinnor invalda i fattigvårdsstyrelsen. Mötet beslöt att ingå till nämnda styrelse med framställning i ämnet och föreslog för sin del 5 personer såsom lämpliga till ledamöter. Fattigvårdsstyrelsen upptog förslaget välvilligt och föreslog för sin del stadsfullmäktige, att antalet ledamöter skulle ökas med 2, båda kvinnor. Frågan remitterades till beredningsutskottet, där den för närvarande hvilar.

Cirkulär med uppmaning att deltaga i stadsfullmäktigevalen i december 1904 ha skickats till de kommunalt röstberättigade kvinnorna.

12. Indal.

Medlemsantal 38.

Ordförande: fröken *Emilie Löwendahl*.

13. Karlskrona.

Medlemsantal 70.

Ordförande: skollärarinnan fröken *Sigrid Kruse*.

Från 9 april 1904, då föreningen bildades, och till kalenderårets slut har styrelsen sammanträdt 3 gånger och föreningen i sin helhet 1 gång, vid hvilket tillfälle fru Tonning från Ronneby lämnade en utförlig redogörelse för "Berlinerkongresserna den 4—10 juni". Föreningen afsände ett sympatiuttalande till häradshöfding Karl Staaff, Stockholm, med anledning af hans i riksdagen väckta motion "om vissa ändringar i bevillnings- och inkomstskatteförordningarna i fråga om gift kvinnas beskattning", och den 28 april afsändes likaledes en tacksamhetsskrivelse till borgmästare C. Lindhagen, Stockholm, med anledning af hans motion "angående rösträtt för kvinnan vid val till Andra kammaren". Äfven länets riksdagsmän uppvaktades med skrivelser i afsikt att väcka deras intresse för saken i fråga.

Föreningens ordförande har i ett föredrag kraftigt uppmanat de röstberättigade kvinnorna att flitigare än som hittills skett deltaga i de kommunala valen, och föreningen har sedan ifrigt arbetat för denna sak.

Föreningen hoppas äfven att genom bildandet af en kvinnlig diskussionsklubb, där kommunala och sociala frågor skola upptagas till behandling, höja kvinnornas intresse för allmänna angelägenheter.

14. Karlstad.

Medlemsantal 83.

Ordförande: fil. kand. fru *Gerda Hellberg*.

Styrelsen har under år 1904 sammanträdt 5 gånger och föreningen 2 gånger. Vid årsmötet höll fru Frigga Carlberg (Göteborg) ett med lifligt bifall mottaget föredrag: "Några konturer af kvinnans historia", efter hvilket 22 nya medlemmar antecknade sig i föreningen. Under hösten har styrelsen koncentrerat sina ansträngningar på att bland kvinnorna på många sätt väcka intresse för de kommunala valen.

På kallelse af föreningen höll fil. kand. fröken Sigrid Björklund (Stockholm) ett gediget, upplysande föredrag om "Grunddragen af de svenska städernas kommunalförvaltning".

Föreningens båda sammanträden hafva hållits å Rådhusets stora sal, och allmänheten — såväl den manliga som den kvinnliga — har båda gångerna varit inbjuden mot en inträdesafgift af 25 öre. Efter vårmötet intogs gemensam enkel supé under mycket animerad stämning. I supén deltog äfven utom föreningen stående kvinnor.

15. Landskrona.

Medlemsantal 54.

Ordförande: seminarieadjunkten fröken *Gunhild Linder*.

Styrelsen har under år 1904 sammanträdt 7 gånger och föreningen 4 gånger.

Följande föredrag hafva hållits: Af fil. lic. fröken H. Borelius (Lund): "Några ledande synpunkter för den kvinnliga rösträttsrörelsen"; af fröken A. Rönnström (Lund): "Rätt och plikt i fråga om den kvinnliga rösträttsrörelsen"; af fröken G. Linder: "Redogörelse för centralstyrelsemötet i Göteborg"; af fröken E. Nennes: "Den svenska kvinnorörelsens historia." (Referat.)

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

16. Linköping.

Medlemsantal 40.

Ordförande: skolläraryninnan fröken *Jenny Wallerstedt*.

Under år 1904 har ordinarie föreningsmöten ägt rum, hvarvid föredrag hållits af föreningens medlemmar, samt af ordf. i Norrköpingsföreningen, fröken H. Söderberg.

Offentliga föredrag hafva hållits i arbetareföreningens lokal af fil. d:r L. Wahlström öfver ämnet: "Bör kvinnan erhålla politisk rösträtt?" Föredraget var talrikt besökt af åhörare af alla samhällsklasser och rönte lifligt bifall. Likaså har d:r K. Widerström hållit tvänne föredrag i kvinnohygien i Elementarskolans för flickor lokal; dessa föreläsningar vore till trängsel besökta af en tacksam publik.

Offentligt möte, som efterföljdes af gemensamt sällskapligt samkväm, har hållits, hvarvid föreningsordföranden fröken J. Wallerstedt redogjorde för sina erfarenheter som delegerad vid rösträttskongressen i Berlin sislidna sommar. Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

I den lokala pressen ha föreningens syfte och verksamhet med sympati omtalats af den liberala tidningen. Både liberala och konservativa pressorgan ha i öfrigt visat tillmötesgående.

17. Lund.

Medlemsantal 97.

Ordförande: fil. lic. fröken *Hilma Borelius*.

Föreningen har under år 1904 fortsatt sin verksamhet i samma spår som förut.

Föredrag ha under vårterminen hållits af fil. lic. E. Sommarin öfver ämnet: "Den kommunala fattigvården, särskildt med afseende på Lunds stad", samt af fil. lic. H. Borelius öfver ämnet: "Den kvinnliga rösträttsrörelsen; några synpunkter". Under höstterminen afgåfvos inför föreningen berättelse af ordföranden rörande "Centralstyrelsemötet i Göteborg i juni" och af sekreteraren rörande "den internationella rösträttskongressen i Berlin". Äfven har ingenjör R. F. Berg (Malmö) i föreningen hållit ett föredrag öfver ämnet: "Egna hemmens betydelse för våra samhällsförhållanden".

Skrifvelser ha med föreningens bifall afsändts dels till häradshöfding K. Staaff med anledning af hans motion, att åt gift kvinna, som har egendom under egen förvaltning, skall utfärdas egen debetsedel, dels åt landshöfding A. Sjöcrona och borgmästare C. Lindhagen med anledning af deras resp. motioner rörande politisk rösträtt för kvinnor. Dessutom har styrelsen i skrifvelse till stadens riksdagsman, häradshöfding J. Larsson, anmodat honom att rösta för Lindhagens motion.

Föreningen har ifrigt arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

18. Malmö.

Medlemsantal 140.

Ordförande: folkskollärarinnan fröken *Stina Hellgren*.

Vid föreningens ordinarie årsmöte höll fil. lic. fröken Hilma Borelius (Lund), ett föredrag med ämne: "Några ledande synpunkter för den kvinnliga rösträttsrörelsen". Till föredraget hade allmänheten tillträde mot 25 öres entré. Föreningen beslöt att genom styrelsen uttala sin tacksamhet till häradshöfding K. A. Staaß med anledning af hans i Andra kammaren väckta motion angående rätt för gift kvinna, som har egendom under egen förvaltning, att beskattas medels särskild debetsedel etc.

Vid föreningens enskilda möte i maj höll fröken Lina Gren (Malmö), föredrag med ämne: "Några tankar angående ungdomens sedliga uppfostran", hvarefter en kortare diskussion följde. Vidare beslöt föreningen på styrelsens förslag att till borgmästare Carl Lindhagen i Stockholm aflåta en tacksamhetsskrivelse i anledning af den af honom väckta motionen angående kvinnans politiska rösträtt.

Fröken Gunhild Linder (Landskrona), som i egenskap af representant i centralstyrelsen för därvarande förening för kvinnans politiska rösträtt deltagit i centralstyrelsens årssammanträde i Göteborg, redogjorde vid föreningens enskilda höstsammanträde för hvad därvid förekommit. Därefter hölls diskussion om "kvinnans deltagande i de kommunala valen", hvarvid framhölls nödvändigheten af, att kvinnan mera allmänt använde den rösträtt, hon redan äger, såsom vid val af stadsfullmäktige, skolrådsledamöter m. m. I sammanhang härmed beslöt föreningen att arbeta för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

Vid ordinarie höstmötet höll på anmodan af styrelsen fröken Anni Bruun (Köpenhamn), ett föredrag med ämne: "Har vi Kvinder ansvar overfor det offentlige Liv?", till hvilket föredrag allmänheten — män och kvinnor — ägde tillträde mot 25 öres entré.

19. Mariestad.

Medlemsantal 21.

Ordförande: skolföreståndarinnan fru *Andriette Florén*.

Den 8 november 1904 höll fru Ann Margret Holmgren i Mariestad ett föredrag om kvinnans politiska rösträtt och beredde därigenom jordmänen för bildande af en lokalförening för nämnda ändamål.

Till den 21 nov. inbjödos för saken intresserade till sammanträde i Mariestads Elementarläroverk för flickor. Omkring 30 kvinnor infunno sig. De närvarande hälsades välkomna af skol-föreståndarinnan fru Andriette Florén, som äfven valdes till ord-förande för aftonens öfverläggning. Fru Florén höll ett kortare inledningsföredrag om "Skillnaden mellan kvinnans sociala ställning nu och vid den nuvarande riksdagsordningens antagande." Härefter följde en kort diskussion, hvarefter en lokalförening för kvinnans politiska rösträtt bildades. 21 kvinnor ingingo i föreningen.

Innan sammanträdet upplöstes, uppmanade ordf. de bland de närvarande, som hade kommunal rösträtt, att deltaga i stundande stadsfullmäktigeval samt att verka för kvinnans inväljande i fattigvårdsstyrelse. (I skolrådet har en kvinna varit medl. sedan 1894 och en suppleant sedan 1899). Stadsfullmäktigevalet i dec. angafs af platstidningarne såsom ett lifligt val. Epokgörande var det så till vida, att det var första gången någon kvinna i samhället personligen afgaf sin röst.

20. Norrköping.

Medlemsantal 102.

Ordförande: fröken *Hilma Söderberg*.

Föreningen har under år 1904 sammanträdt 3 gånger och styrelsen 5 gånger.

Under årets lopp ha följande föredrag — tillgängliga för allmänheten — hållits inom föreningen: Af fil. d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?"; af regementspastor Gustaf Malmberg öfver ämnet: "Olavus Petri och hans ställning till sin tids "kvinnofrågor"; af fängelsepredikanten Wilhelm Arbin öfver ämnet: "Sedlighetsfrågan i nutidsbelysning"; af fröken Jenny Wallerstedt öfver ämnet: "Årets kvinnokongresser i Berlin. Fru Maria Nordensson lämnade vid samma tillfälle en redogörelse för Landsföreningens årsmöte i Göteborg. D:r Karolina Widerström har hållit föredrag öfver ämnet: "De veneriska sjukdomarne och deras bekämpande".

På offentliga möten affattade resolutioner har föreningen tillsändt häradshöfding K. Staaff i anledning af hans vid årets riksdag väckta motion om vissa ändringar i bevillnings- och inkomstskatteförordningarna i fråga om gift kvinnas beskattning och borgmästare Lindhagen i anledning af hans vid årets riksdag väckta motion om politisk rösträtt åt kvinna. Dessutom har

styrelsen till åtskilliga af länets riksdagsmän sändt uttalanden om önskvärdheten af att de ville behärta den kvinnliga rösträttsfrågans innebörd.

Under årets lopp ha till styrelsen ingått flera meddelanden o. d. från andra föreningar. Så t. ex. ett förslag till samarbete, från rösträttsföreningen i Linköping. Detta förslag har bl. a. resulterat i att en medlem af Linköpingsföreningens styrelse hållit föredrag i Norrköping och en medlem af Norrköpingsföreningens styrelse hållit föredrag i Linköping.

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

21. Nyköping.

Medlemsantal 156.

Ordförande: landshöfdingskan fru *Sophie Boström*.

Styrelsen har under år 1904 haft 5 sammanträden och föreningen 2. Föredrag ha hållits af fil. d:r Lydia Wahlström: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan"; af fil. kand. Sigrid Björklund om kommunallagstiftningen; af fröken Jenny Wallerstedt, ordf. i F. K. P. R. i Linköping, om rösträttskongressen i Berlin. Samkväm ha hållits någon gång efter sammanträdena äfvensom en "sällskapsafton".

Till herr K. Staaff har ett sympatiuttalande sändts med anledning af hans motion. Äfvenså till länets riksdagsmän en uppmaning att fästa uppmärksamhet vid hr Lindhagen motion jämte tacksamhetsskrifvelse till alla dem, som undertecknat hans motion.

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

22. Ronneby.

Medlemsantal 57.

Ordförande: fru *Augusta Tonning*.

Föredrag ha hållits öfver Fred. Bremers lif och verksamhet, Berlinkongressen och Göteborgsmötet samt Camilla Collet. Dessutom ha under november och december månader anordnats samkväm, till hvilka alla medlemmarh haft tillträde, och hvarvid förekommit uppläsning af uppsatser och tal berörande kvinnofrågan. Föreningen har till riksdagsman Lindvall afsändt en uppmaning att understödja herr Lindhagens motion. Till de röstberättigade kvinnorna i Ronneby har utsändts en uppmaning att delta i stadsfullmäktigealet.

23. Skara.

Medlemsantal 31.

Ordförande: seminarieadjunkten fru *Jenny Velander*.

Den 13 oktober 1903 anlände fru A. M. Holmgren till Skara för att här, som i många andra städer i vårt land, hålla ett föredrag om "Kvinnans politiska rösträtt". Föredraget, som hölls i Högre allmänna läroverkets högtidssal, bevistades af omkr. 150 personer. I sitt ypperliga anförande klargjorde fru Holmgren den för de flesta af åhörarne alldeles nya frågans innebörd och läge och anförde de skäl, som starkast tala för att låta kvinnan komma med i det politiska lifvet genom erhållandet af politisk rösträtt på samma villkor som mannen. Till slut uppmanade fru Holmgren kvinnorna i Skara att bilda en förening för politisk rösträtt. Meningen med dessa föreningar vore att få kvinnorna intresserade för frågan samt uppfostra dem att en gång kunna mottaga och värdigt bruka denna stora medborgarrättighet.

Efter föredragets slut antecknade sig 26 kvinnor på framlagda listor för bildandet af en förening.

Efter någon tid beslöto några för saken intresserade att utlysa ett diskussionsmöte för att få frågan dryftad samt en förening bildad. Detta möte hölls den 29 november 1903 å Allm. läroverkets högtidssal, och bevistades af ett stort antal såväl män som kvinnor. Mötet valde doktorinnan Velander till ordförande, hvarefter fru Velander inledde diskussionen med ett längre anförande, där hon skildrade kvinnans ställning i de primitiva samhällena samt i kulturstaterna, där hon så småningom arbetat sig upp ur fördomar och förtryck och under tidernas lopp erhållit allt större fri- och rättigheter, samt hur kvinnan nu slutligen ville genom att erhålla politisk rösträtt söka att vid sidan af mannen verka för samhällets utveckling samt få sina egna intressen bättre tillgodosedda.

En liflig polemik utspann sig efter detta möte i stadens båda tidningar, så att frågan blef en sannskyldig "fråga för dagen", och visade att intresset var väckt och att denna rörelse, som f. n. går öfver hela världen, äfven nått vårt lilla samhälle.

Häradshöfding Staaffs motion om vissa ändringar i bevilnings- och inkomst-skatteförordningarne i fråga om gift kvinnas beskattning, gaf vid ett föreningsmöte anledning till en liflig diskussion, efter hvilken antogs förslaget att afsända en sympati-adress till motionären. En månad senare afsändes adresser till länets samtliga riksdagsmän med anmodan och uppmaning att understödja borgmästare Lindhagens motion.

Vid allmänt sammanträde redogjorde fru Velander för centralstyrelsemötet i Göteborg sisilidne juni samt för den internationella kvinnokongressen i Berlin. Vidare förekom uppläsning af Natanael Beskows uppsats om kvinnans politiska rösträtt samt af det af Örebroföreningen utsända flygbladet "Kvinnans värneplikt".

24. Stockholm.

Medlemsantal 1,308.

Ordförande: fru *Emilia Broomé*.

Styrelsen har under år 1904 sammanträd 8 gånger, föreningen 2 gånger; 2 offentliga möten hafva af föreningen anordnats.

Under året har föreningen beslutat följande stadgeändringar:
Årsafgiftens höjande till 75 öre;

3 styrelsesuppleanter skola väljas på årsmötet, hvilka, i den händelse styrelsemedlem under året afgår, skola efter röstetal ingå i styrelsen.

Styrelsen, som anser att upplysningsarbetet bland kvinnorna är af synnerligt stor vikt, har under året föranstaltat om utgifvandet af en broschyr med titel "Den svenska kvinnans rättsliga ställning". Denna broschyr har på ett mycket förtjänstfullt sätt författats af jur. kand. G. Stjernstedt. Med densammas utgifvande är en kännbar brist i litteraturen om kvinnofrågan fylld. Föreningen har utgifvit ett flygblad n:o 4, upptagande en uppsats af fil. d:r L. Wahlström "Om principerna för kvinnans rösträtt". Vidare har föreningen låtit trycka föredrag af d:r K. Widerström, fröken K. Hesselgren och fröken M. Fryxell under titel "Kommunala önskemål". Dessa föredrag, som särskildt behandla Stockholmsförhållanden, haiva hållits på ett af föreningen anordnad möte med anledning af stadsfullmäktigevalen. Föredragsresor till landsorten hafva företagits af styrelsemedlemmarna fru A. M. Holmgren och fil. d:r L. Wahlström. Den förra har därvid på egen bekostnad besökt 7 landsortsstäder i syfte att bilda nya föreningar. Den senare har på anmodan af redan befintliga rösträttsföreningar hållit föredrag i 9 städer, och på 3 andra orter sökt åstadkomma föreningars bildande.

Föreningens samtliga skrifter kunna rekvireras hos styrelsens medlem, fröken E. Borg, Grefteuregatan 70 A.

Dels för att intressera kvinnorna för de kommunala valen, dels såsom opinionsyttring i kommunala angelägenheter anordnade föreningen ett offentligt diskussionsmöte för kvinnor den 29 febr. och inbjöd till detta andra kvinnoföreningar. Vid detta möte inleddes diskussionen om bostadsfrågan af d:r K. Wider-

ström, om den allmänna hälsovården af fröken K. Hesselgren, om nykterhetsfrågan af fröken M. Fryxell och om folkbildningsfrågan af fru E. Lindkvist. De tre förstnämnda inledningsföredragen, hvilka blefvo tryckta på föreningens bekostnad, samt den vid mötet fattade resolutionen tillställdes stadsfullmäktiges medlemmar samt medlemmarna i dess bostadskommitté. Resolutionen var af följande lydelse:

Kvinnor i Stockholm, samlade till offentligt möte den 29 febr. 1904 för att öfverlägga om kommunala angelägenheter, uttala som sin öfvertygelse:

att Stockholms kommunalstyrelse i anslutning till principen att ett ondt lättare förekommes än botas, bör ägna synnerlig uppmärksamhet åt sådana åtgärder, som afse att *förebygga* sjukdom, nöd, råhet och lastbarhet.

Bland kommunala önskemål vilja de därför särskildt framhålla:

Med hänsyn till bostadsfrågan:

att bostadskommitténs nu föreliggande förslag genomföres;

att väl kvalificerade vice värdinnor anställas i stadens bostadshus;

att egna-hems-idéns förverkligande inom hufvudstadens område med alla medel främjas;

att bostads- eller sundhetsinspektriser måtte af kommunen tillsättas.

Med hänsyn till den allmänna hälsovården:

att slakthusfrågan bringas till en *snar* lösning;

att möjligheterna till billiga folkbad ökas;

att afgiftsfria bekvämlighetsinrättningar för kvinnor anordnas;

att tuberkulosafaran energiskt bekämpas.

Med hänsyn till folkbildningsfrågan:

att folkbildningsarbetet allt kraftigare understödes.

Med hänsyn till nykterhetsfrågan:

att det ursprungliga Göteborgssystemet får en mera genomförd tillämpning

dels i afseende på försäljningen af brännvin (inskränkning af utskänkningsställena och förkortning af utskänknings-tiden, en del krogars förändring till matställen med starkt begränsad utskänkning),

dels i afseende på brännvinsmedlens användning till nykterhetens befrämjande (understöd till nykterhetsföreningar, nykterhetskaféer, varmmjölksautomater och alkoholisthem).

Med anledning af herr C. A. Lindhagens motion i Andra kammaren om skrifvelse till k. maj:t angående rösträtt för

kvinnor vid val till Andra kammaren, anordnade styrelsen ett offentligt möte för kvinnor den 6:te maj. Föredrag höllos af fil. dr L. Wahlström om "principerna för kvinnans rösträtt" samt af fru E. Broomé om "kvinnornas rösträtt i andra länder", och en resolution af följande lydelse blef antagen:

Då regeringen såsom motiv för sitt vid innevarande riksdag framlagda rösträttsförslag framhållit som rättvist, att »alla de, som hvar på sin plats utgöra nyttiga beståndsdelar af samhället, utföra sin del af dess arbete och bära sin del af de bördor samhället måste pålägga, jämväl äga rätt att — — — — blifva delaktiga af den främsta rättighet samhället skänker, den att äga inflytande på landets lagstiftning», och vidare, att »de nu från politisk rösträtt utestängda gifvetvis, liksom alla andra, hafva sina särskilda intressen i samhället», hvilka omöjligen kunna af andra effektivt bevakas, och då denna motivering med gillande återopats i andra för riksdagen framlagda förslag till rösträttsreform, vill mötet påpeka,

att dessa principuttalanden äga fullkomligt lika stor tillämplighet på svenska kvinnor som på svenska män, och

att följaktligen hvarje rösträttsreform, som gör anspråk på att realisera de ifrågavarande principerna utan att taga hänsyn till kvinnornas rösträttskraft, måste anses hafva lämnat halfdelen af sin uppgift olöst.

Mötet vill därför ge uttryck åt den förhoppningen,

att riksdagen, såsom ett steg mot en fullständig och slutgiltig lösning af rösträttsfrågan, måtte bifalla det af hr C. Lindhagen framställda och af 30 ledamöter af Andra kammaren understödda yrkandet, att riksdagen hos k. m:t måtte anhålla om utredning och förslag angående beredande af politisk rösträtt åt Sveriges kvinnor.

Resolutionen blef tillställd samtliga riksdagsmän i Första och Andra kammaren inom Stockholms stad och län.

Med anledning af den af herr Sjöcrona i Första kammaren väckta motionen om politisk rösträtt för en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man eller kvinna uttalade mötet "sin tillfredsställelse öfver att principen om kvinnans likställighet med mannen i afseende på politisk rösträtt i denna motion blifvit erkänd".

Föreningen, som äfven har till uppgift att verka för förbättrandet af gift kvinnas rättsliga ställning, har äfven 1904 gjort inlägg i denna fråga. Då det genom själfdeklarationens införande blifvit försvåradt för gifta kvinnor att erhålla egen debetsedel och därigenom möjlighet till kommunal rösträtt, insamlade föreningen material i denna angelägenhet, hvilket sedermera lades till grund för den motion, som väcktes af herr K. A. Staaff i Andra kammaren om vissa ändringar i bevillnings- och inkomstskatteförord-

ningarna i fråga om gift kvinnas beskattning. För att stödja denna motion fattades på årsmötet följande resolution, hvilken tillställdes motionären:

“Med anledning af hr Karl Staaffs motion angående klargörande af den gifta kvinnans ställning i beskattnings-afseende får Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm uttala sin lifliga anslutning till de i denna motion framställda önskemålen.

Föreningen har sedan början af sin verksamhet ägnat frågan om den gifta kvinnans kommunala rösträtt mycken uppmärksamhet och på olika vägar kommit till erfarenhet om den oklarhet, som i detta fall vidlåder skattelagstiftningen, och däraf följande osäkerhet i dess tillämpning. Inkomstskatteförordningens bestämmelser hafva ökat svårigheterna för den gifta kvinnans åtnjutande af kommunal rösträtt, för hvilken — utanför skattelagstiftningen — icke lär finnas något principiellt hinder.

Då det för samhällets sunda utveckling icke kan vara likgiltigt, om den ständigt växande skaran af gifta kvinnor, som hafva egendom under egen förvaltning, kan begagna sig af det kommunala inflytande, hvilket tillkommer öfriga lika kvalificerade medborgare, får Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm uttala den förhoppningen, att riksdagen måtte bifalla de af rättvisa, följdriktighet och samhällsgagn motiverade bestämmelser i finanslagstiftningen, hvilka af herr K. Staaffs motion förordas.“

Till Centralstyrelsen har föreningen inlämnat en hemställan att Centralstyrelsen skulle söka få de olika rösträttsföreningarna att verka “dels såsom centra för social upplysning, dels såsom medel att göra kvinnornas inflytande gällande i offentliga angelägenheter“. Denna fråga samt frågan om “föreningarnas neutralitet med hänsyn till de politiska partierna“ blefvo af styrelsen uppställda såsom förslag till ämnen att vid Centralstyrelsemötet i Göteborg 1904 upptagas till öfverläggning. Till mötet i Stockholm 1905 uppställdes såsom förslag från styrelsen följande ämnen:

- 1:o) Mannens målsmanskap öfver hustrun.
- 2:o) Hur bör lämpligast arbetet för kvinnans politiska rösträtt genom pressen bedrivas?
- 3:o) Kvinnornas ställning till 1905 års riksdagsmannaval till Andra kammaren.
- 4:o) Organisation af föreläsningsturnéer.
- 5:o) Hur förberedes bäst en masspetition om politisk rösträtt?

Till landsföreningens representerande vid den internationella rösträttskongressen i Berlin har föreningen bidragit med 100 kr.

Redogörelse för denna kongress lämnades vid föreningssammanträdet den 31 oktober af fru A. Montelius. Vid samma tillfälle redogjorde fil. d:r L. Wahlström för den internationella kvinno-kongressen i Berlin och fröken G. Adelborg för Centralstyrelsens första årsmöte i Göteborg.

Föreningen har under året haft 37 ombud i Stockholm inom olika kårer och föreningar, hvilka haft till uppgift att skaffa medlemmar, insamla årsafgifterna,* sprida broschyrer och väcka intresse för föreningens enskilda och offentliga möten.

Föreningen har äfven under detta år arbetat ifrigt för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

25. Sundsvall.

Medlemsantal 176.

Ordförande: banktjänsteman fröken *Frida af Sandeberg*.

För bildandet af en rösträttsförening härstädes höll fru Ann Margret Holmgren (Stockholm) den 26 november 1903 ett föredrag om "Kvinnans politiska rösträtt". Efter föredraget antecknade sig 57 kvinnor. De för saken intresserade kvinnorna samlades därpå efter inbjudan i stadens tidningar af borgmästarinnan Svea Drake, doktorinnan Frida Stéenhoff, fru Lina Wahlström, fröken Frida af Sandeberg och fröken Elin Nilsson, till ett konstituerande möte fredagen den 4 december 1903.

Mötet öppnades af fru Frida Stéenhoff, som redogjorde för ändamålet med föreningar för kvinnans politiska rösträtt, hvarefter föreningen konstituerade sig, antog stadgar och valde styrelse.

I februari 1904 höll föreningen sitt första årsmöte. Dessutom har föreningen haft möten i maj och november. Ämnen, som behandlats på dessa sammanträden, hafva varit Staaffs och Lindhagens motioner till riksdagen, kommunala frågor och föreningsärenden. Vid mötet den 7 november, till hvilket alla stadens kommunalt intresserade kvinnor inbjudits, höll fröken Frida af Sandeberg föredrag om "Stadsfullmäktige och kyrkostämman". Därefter vidtog ett talrikt besökt samkväm.

Föreningens verksamhet har visat sig mest lifskraftig under de diskussionsaftnar, som i mars, april, oktober och december anordnats i Arbetsstugans lokal, hvilken gratis upplåtits åt föreningen. Diskussionsämnen hafva varit följande: "Lika lön för lika arbete" och "Civiläktenskap" med inledning af fröken Frida af Sandeberg,

* De årsafgifter, som ej lämnas genom något af ombuden, torde insändas till föreningens kassaförvaltare, fröken S. Quint, Sibyllegatan 11.

“Den reglementerade prostitutionen“, inledningsföredrag, som sedermera utkommit i broschyrform, af fru Frida Stéenhoff, “Öknen af Harald Gote“, inledt af fröken Elin Nilson.

Till stadsfullmäktige inlämnades i februari en petition mot den reglementerade prostitutionen och om gatufriden i Sundsvall.

Till centralstyrelsemötet den 10—11 januari 1905 uppställdes följande fråga: “Får kvinnan förhålla sig passiv till frågan om den reglementerade prostitutionen?” Vid omröstning inom Centralstyrelsen utslöts dock frågan såsom ej fallande inom Landsföreningens intressesfer.

Styrelsen har för att väcka kvinnans intresse för tillvaratagandet af sina rättigheter och fullgörandet af sina skyldigheter till kyrkostämmorna i maj och i oktober samt till stadsfullmäktige valet i december utsändt uppmaningsbref med den röstberättigades röstetal angifvet.

26. Söderhamn.

Medlemsantal 52.

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Maria Larsson*.

Efter ett af fru A. M. Holmgren i början af december månad 1903 hållet föredrag om kvinnans politiska rösträtt infördes i stadens tidningar ett upprop till samhällets kvinnor att delta i ett möte för förenings bildande. Till mötet infunno sig ett sextiotal kvinnor. Sedan ordf., fröken Maria Larsson, hållit ett belysande föredrag om lämpligheten af kvinnans större inflytande och deltagande i stats- och samhällsfrågor än hittills samt därefter till mötet hemställt, huruvida de närvarande ville härstädes bilda en förening för kvinnans politiska rösträtt och denna fråga med “ja“ besvarats, förklarades föreningen bildad.

Styrelsen har under år 1904 haft 4 sammanträden och föreningen likaledes. Till ett af de sistnämnda hade ett par föreningsmedlemmar uppställt diskussionsämnet: “Hvad kan och bör F. K. P. R. göra för att intressera och utbilda kvinnan för den politiska rösträtten, då den en gång kommer att gifvas henne?” Under diskussionen framhölls bl. a. — såsom för öfrigt vid alla möten — att den kommunala rösträtten ej längre finge af kvinnan försummas, samt att föreningen ibland skulle till sina möten inbjuda alla för saken intresserade. Det sistnämnda har under året skett två gånger.

Föredrag ha hållits af fröken M. Larsson och fröken A. Svalling. Såsom något särskildt vidgande och intresserande nämnas redogörelsen för centralstyrelsemötet i Göteborg 9—10

juni, i hvilket fröken Maria Larsson såsom föreningens representant i Centralstyrelsen deltog. Dessutom har af en föreningsmedlem, fru E. Sonesson, upplästs ett från "C. S. A." förhyrdt föredrag om "Den svenska kvinnorörelsens historia" af G. Adelborg, hvilket utmärkta föredrag vi varmt rekommendera till andra föreningar.

Styrelsen har till herrar Staaff och Lindhagen aflåtit tacksamhetsskrifvelser för deras vid sistlidna riksdag afgifna motioner samt dessutom skrifvelser till ortens riksdagsmän, med vördsam anhållan om deras understöd för herr Lindhagens motion i Andra kammaren.

Föreningen har ock genom längre eller kortare mötesreferat sökt intressera allmänheten för sina syftemål.

Dess till centralstyrelsemötet i Göteborg afgifna diskussionsförslag, önskvärdheten af populär-social-politisk tidskrift, upptogs och diskuterades, men ledde ej till någon åtgärd, då "Social Tidskrift" och "Dagny" ansågos fylla behöfvat.

Till sist må tacksamt nämnas, att föreningen under det gångna året kostnadsfritt fått använda Elementarläroverkets för flickor stora sal.

Föreningen har ifrigt arbetat för kvinnans deltagande i de kommunala valen.

27. Umeå.

Medlemsantal 70.

Ordförande: telegrafisten fröken *Ingeborg Öqvist*.

Styrelsen har under år 1904 sammanträdt 10 gånger och föreningen har anordnat 5 samkväm, hvilka varit ganska talrikt besökta äfven af utom stående. Vid dessa samkväm har man sökt genom föredrag och uppläsningar af åtskilliga skrifter upplysa och intressera kvinnorna för föreningens mål. Så har t. ex. fru Vlengel hållit trenne föredrag, ett innehållande reseintryck från Italien och två om Fredrika Bremer, utförligt skildrande hennes lif och särskildt hennes arbete för kvinnosaken. Fröken Henny Hedberg har föreläst om föreningen "Hvita bandet" och dess stiftarinna. Fröken Elisabeth Eurén har talat om "En sida af alkoholspörmålet".

Till borgmästare Lindhagen har sändts tacksamhetsadress med omkring 100 underskrifter, och till länets samtliga riksdagsmän har föreningen sändt skrifvelse med begäran, att den Lindhagenska motionen om kvinnans rösträtt skulle ägnas allt det beaktande och det stöd, den i så hög grad förtjänade. Tack vare rektor J. W. Lindgrens tillmötesgående har föreningen för sam-

kväm och möten fått använda en särdeles lämplig och treflig lokal i Allmänna läroverkets hus.

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen. Vi tro oss med vissnet kunna säga, att intresset för föreningen och dess ändamål är i ständigt stigande.

28. Uppsala.

Medlemsantal 145.

Ordförande: fru *Ellen Hagen*.

Under början af år 1904 hade föreningen besök af fil. d:r Lydia Wahlström, som å Arbetareinstitutets sal höll ett offentligt rösträttsföredrag, hvilket var talrikt besökt, och efter hvars slut flera nya medlemmar anmälde sig. Vid årsmötet hade föreningen glädjen att se hos sig fru Ann Margret Holmgren, som redogjorde för arbetet inom de olika lokalföreningarna, samt gaf skildringar från sin föredragstourné genom Norrland.

Till riksdagsmännen hrr Staaff och Lindhagen beslöt föreningen enhälligt och tacksamt att afsända sympatiuttalanden med anledning af deras motioner, båda så betydelsefulla för föreningens sträfvanden. Likaledes afsändes till alla Uppsala läns representanter i Första och Andra kammaren skrivelser med liflig uppmaning att stödja herr Lindhagens motion.

Vid höstsammanträdet gaf fru Anna Bugge-Wicksell en sark och intressant redogörelse för Berlinkongressen och stiftandet af världsförbundet.

Då upplysning i rösträttsfrågan fortfarande är det som mest af allt behöfs, har föreningen äfven i år spridt många ex. af sitt flygblad n:o 1, utgifvet förra året; det har bl. a. sändts till hvarje folkskole- och småskolelärarinna i länet. Flygbladet innehåller yttranden af framstående män om kvinnornas arbete i samhället och deras rösträttskraft. Af G. Stjernstedts "Den svenska kvinnans rättsliga ställning", G. Aldéns "Den svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter", samt af Stockholms-föreningens "Flygblad" äro äfven åtskilliga exemplar spridda. Föreningen har ifrigt arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

Ehuru medlemsantalet är mindre än förra året, då det var uppe till 150, har föreningen fått flera nya medlemmar. Ingen har lämnat föreningen på grund af bristande intresse, utan med anledning af förflyttning från orten eller ingående i annan lokalförening. Tvärtom synes intresset vara i stigande, och med godt mod planeras arbetet för det kommande året.

29. **Varberg.**

Medlemsantal 60.

Ordförande: folkskollärarinnan fröken *Wilhelmina Malmström*.

Styrelsen har under år 1904 sammanträdt 6 gånger och föreningen 4 gånger.

Föredrag hafva hållits af fil. d:r Lydia Wahlström (Stockholm) öfver ämnet: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?" samt af fru Frigga Carlberg (Göteborg) öfver ämnet: "Kvinnan i fattigvården".

Fråga har ingifvits till Centralstyrelsens årssammanträde i Göteborg om: "På hvad sätt skall lokalförening, som själf är i saknad af föredragshållare, lämpligast kunna erhålla medverkan från annat håll?", hvilket ärende vid årsmötet behandlades. Vidare har fråga inlämnats till Centralstyrelsen om: "Bör någon åtgärd vidtagas för att nå en snabbare utredning i det hos k. maj:t hvilande ärendet om gift kvinnas befogenhet att vara medlem af fattigvårdsstyrelse?" och har denna fråga upptagits å föredragningslistan för behandling vid Centralstyrelsemötet den 10 och 11 januari 1905.

Ytterligare har, efter åtskilliga diskussionsmöten, förslag väckts hos Varbergs herrar stadsfullmäktige rörande kvinnans användande i fattigvårdens tjänst, och hafva fullmäktige, ehuru denna fråga icke ännu slutbehandlats, dock redan visat den enhälliga och stora sympatier.

30. **Vestervik.**

Medlemsantal 36.

Ordförande: lektorskan fru *Gerda Assarson*.

Föreningen, som stiftades den 28 nov. 1904, har hållit 1 styrelsesammanträde och 2 offentliga möten.

Vid ett af dessa höll ordföranden föredrag "Om kvinnorerelsens uppkomst och utveckling", i anslutning till fil. d:r Lydia Wahlströms skrift med samma namn. Flygblad och G. Stjernstedts bok "Om kvinnans rättsliga ställning" utdelades bland medlemmarne. Efter föredragets slut hölls ett allmänt samkväm med teservering. Föreningen har för öfrigt arbetat för kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigvalen.

31. **Vänernborg.**

Medlemsantal 36.

Ordförande: fru *Fanny Wikström*.

Växjö.

Ordförande: under förra delen af året rektorskan fru *Anna Andersson*, under senare delen fil. d:r fru *Gulli Petrini*.

Då föreningen förfogar öfver ytterst anspråkslösa pekuniära resurser (uteslutande medlemsafgifterna) och sålunda ej tål vid afbränningar i form af ersättning m. m. åt främmande föreläsare, har styrelsen, för att söka väcka och vidmakthålla intresset för föreningen och dess verksamhet, anordnat diskussionsmöten, för hvilka hittills disponerats lokal inom enskilda hem. Sålunda ha vid dessa möten några af föreningens egna medlemmar inledt diskussion i följande ämnen: "På hvilka hufvudsakliga områden och på hvad sätt kan kvinnans politiska rösträtt blifva till välsignelse?", "Kvinnliga arbetsfält, med särskildt hänvisande till trädgårds- och hönsskötsel", "Tjänarinnefrågan", "Emigrationen", "Kvinnans rättsliga ställning".

Dessutom har af fil. d:r *Lydia Wahlström* (Stockholm) på föreningens anmodan hållits ett synnerligen sakrikt och intressant föredrag öfver ämnet: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?"

Två allmänna sammanträden ha hållits, ett i januari och ett i november månader. Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

33. Örebro.

Medlemsantal 96.

Ordförande: fru grefvinnan *Elin Lewenhaupt*.

Föreningen har under år 1904 hållit 2 möten och anordnat en offentlig föreläsning för kvinnor. Den senare hölls af d:r *K. Widerström* öfver ämnet: "Några smittosamma sjukdomar och deras bekämpande". Vid ett af föreningssammanträdena höll fru *Tekla Larsson* föredrag öfver ämnet: "Några drag ur fattigvårdens historia".

Föreningen har sändt tacksamhetsadresser till riksdagsmannen herr *K. Staaff* med anledning af hans motion vid 1904 års riksdag om vissa ändringar i bevillnings- och inkomstskatteförordningen i fråga om gift kvinnas beskattning samt till riksdagsmannen herr *C. A. Lindhagen* med anledning af hans motion vid årets riksdag om politisk rösträtt för kvinnan vid val till Andra kammaren. Dessutom ha skrivelser aflåtits till stadens och länets riksdagsmän i båda kamrarna med begäran, att de ville understödja herr *Lindhagens* motion.

Föreningen har under året tryckt och till medlemmarna och samtliga lokalföreningar utsändt sitt Flygblad n:o 1: "Kvinnans värneplikt", föredrag hållet vid föreningens årsmöte den 26 febr. 1904 af föreningens vice sekr., fröken Amalia Lundgren.

Från stadens representant i riksdagens Andra kammare, herr G. O. V. Lindgren, har föreningens styrelse fått mottaga en sympatisk skrivelse tillika med utdrag ur riksdagens protokoll för 1904 års riksdag af samtliga då väckta rösträttsmotioner.

Föreningen har ifrigt arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

34.* Östersund.

Medlemsantal 54.

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Alma Renborg*.

Diskussionsaftnar öfver sociala frågor hafva anordnats, vid hvilka iöljande ämnen behandlats: bostadsfrågan, kvinnans deltagande i det sociala arbetet, särskildt den gifta kvinnans, tjänarinnefrågan, egnahemsfrågan.

För spridande af den kvinnliga rösträttsrörelsen och vidgande af kvinnans sociala intressen ha till kvinnor inom de större landsortssamhällena i länet utsändts Stockholmsföreningens flygskrifter jämte ett af föreningens egna stadgar åtföljdt cirkulär med uppmaning att bilda rösträttsföreningar.

Föreningen har tillställt herrar Staaff och Lindhagen ett sympatiuttalande för deras i riksdagen väckta motioner om vidgande af kvinnans samhällseliga rätt och har äfven till länets riksdagsmän sändt en skriftlig uppmaning att behärta de framkomna motionerna.

Till de pressorgan å orten, som omfattat ofvannämnda motioner med intresse, har föreningen uttalat sitt tack.

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

* Då F. K. P. R. i Eslöf ej tillställt V. U. något meddelande, utgör antalet blott 34, ehuru föreningarna vid 1904 års utgång uppgingo till 35.

1001847607

